

Зміст

Передмова	4
-----------------	---

Розділ I

Програма інтегрованих занять з елементами дизайну і музики в дошкільному навчальному закладі	9
---	---

Розділ II

Методичні поради з проведення інтегрованих занять	17
---	----

Розділ III

Хрестоматія.....	20
Інтонаційне читання.	20
Рухова робота	26
Слухання музики (музикотерапія).....	39
Українські народні ігри та хороводи.....	53
Приклади інтегрованих занять (проведення календарних свят)	109
Основна література:	149
Додаткова література:	151

Передмова

Розвиток системи освіти вимагає використання нових методів навчання та виховання дітей. На сучасному етапі стає безперечним те, що традиційна освіта, яка орієнтована на передачу знань, вмінь і навичок, не встигає за темпами їх зростання. Специфікою новітньої освіти є її відкритість у майбутнє, здібність до передбачення на основі переоцінки цінностей, настроєність на конструктивні дії в ситуаціях, що постійно змінюються та оновлюються. Так з'являються нові педагогічні технології — у науковій літературі вони називаються інноваційними. Професіоналізація вихователя і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизнання, у якому провідну роль грають інноваційні педагогічні технології. Саме ці технології як принцип педагогіки забезпечують умови розвитку особистості, уможливлення його права на індивідуальний внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку. Не випадково інноваційна діяльність у сферах матеріальної і духовної культури багатьох розвинених країн починалося з виховання нового покоління обдарованих дітей, яким у майбутньому очікувалось зробити відкриття.

Все більше людей починають розуміти необхідність змінити відношення до дитинства. Ці пошуки об'єднують поняття «суб'єктивний підхід», яке розшифровується так — саме в дитині, а не в діях дорослих, потрібно бачити головні рушійні сили розвитку. Дитина — це зовсім інша «планета» і педагогам потрібно пам'ятати: тут постають особливі завдання розвитку, притаманні тільки цьому етапу — унікальному періоду життя.

У програмі методичного посібника-хрестоматії «Інтегровані заняття з елементами дизайну і музики в дошкільному навчальному закладі» чітко витримані основні методико-дидактичні принципи викладання мистецьких дисциплін, а також наголошено на наступних аспектах, загальним принципом яких є принцип природовідповідності. Дитина багато чому навчається у період раннього дитинства, але вчиться по-своєму, у відповідності із своєю особливою природою. Принципи програми:

- ✓ виховання через наслідування та приклад;
- ✓ особливість поділу календарного року (заняття будуються за місяцями календаря, але перші три тижні іде опрацювання всього матеріалу, який пропонується у програмі, а на четвертому тижні результат праці сумується і використовується для проведення тематичних свят; кожен місяць занять визначається так званою епохою-підказкою для святкування певних подій українського календаря);

✓ створення середовища для розвитку дітей (настрій, цікавий матеріал, різнопланові заняття, багатий наочний матеріал);

✓ спільна праця дорослих і дітей (вивчення віршів і пісень, завдань — «уявлень»; різноманітних занять образотворчим мистецтвом: живописом, графікою, ліпленням, паперопластиком, каркле, аплікацією, кляксографією тощо, знайомством із різноманітними природними матеріалами, педагогікою «рук, ніг, хребта, тулуба»).

Маленька дитина навчається всім своїм життям. Якщо ми, дорослі, зрозуміємо, як навчається маленька дитина, то й зможемо відповісти, як організувати навчання без так званого принципу «із дзьоба в дзьоб».

Сучасні діти відчужені від трудових процесів, їм не вистачає активності — тобто дії співпереживання, відтворення цієї дії у грі й пробудження пізнавального інтересу до дії, перехід від споглядання до усвідомлення. Якщо поступки вихователя проникнуті ідеалами добра, краси, істини, то й вихованці сприймуть цю орієнтацію життя.

Методичний посібник — хрестоматія «Інтегровані заняття з елементами дизайну і музики в дитячому навчальному закладі» укладено відповідно до діючої програми для дитячих навчальних закладів, затвердженої Міністерством освіти і науки України у 2012 році.

Посібник розрахований на студентів педагогічних вузів (дошкільна освіта) та вихователів дитячих дошкільних закладів, які зацікавлені у творчому ставленні до заняття, позакласних занять, гурткової роботи. Це перша спроба відтворити на базі дитячого навчального закладу комплекс інтегровано-інноваційного навчання. Інформаційний довідковий матеріал посібника допоможе у складанні не тільки тематичних відкритих занять, а й викладанні тематичного матеріалу згідно методичних вимог викладання мистецьких дисциплін.

Більшість практичних завдань пов'язані з творчим підходом вихователя до мистецького заняття. На основних заняттях, за браком часу, діти отримують основні знання, але в систему їх можна привести тільки на таких інтегрованих заняттях за вимогами природовідповідності.

Матеріал посібника опрацьовується поза основних занять (години гурткової роботи: хорова студія, ритміка та хореографія, вокальний ансамбль тощо). На матеріал тижня відводиться до 20 хвилин, по 4-5 хвилин кожного дня. Особливу увагу автори приділяють інтонаційному читанню (позначення руху інтонацій над рядками вірша пропонується виконувати відповідними рухами рук, тулуба, голови). Інтонаційна партитура розроблена Бабич Н.Д. (Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. — Львів, Світ, 1990. — с. 200-202.).

-- акцент;

___ — логічний, фразовий наголос (горизонтальна лінія під словом), якщо слово має наголос-норму, то лінія буде суцільною (_____), якщо наголос

ослаблений, то лінія пунктирна (_ _ _ _), якщо ж він буде відчутно посиленням, то підкреслюється таке слово подвійною лінією (=====);

/ — пауза коротка;

// — пауза середня;

/// — пауза довга;

↑ — підвищення тону;

↓ — спад (зниження) тону;

^ — інтонаційний перелом;

∩ — мелодійна хвиля, поєднання двох слів;

√ — вказівка на інтонаційну незавершеність;

... — уповільнення;

(?) — запитання;

(!) — знак оклику;

прискорення

„ „ — виділення іронічної інтонації;

[:] — заміна авторських розділових знаків.

Малювання пальцем. Дитина вмочує палець (долоню, кулачок) у мисочку з розведеною фарбою і робить відбитки на папері за пропонованою темою.

«Плямографія». Аркуш паперу довільної форми складають навпіл і прогладжують пальцями лінію згину. На внутрішній бік згину крапають (кілька плям) фарби різного кольору. Знову складають аркуш, прогладжують, розгортають. В одержаному зображенні можна впізнати якийсь образ. Можна також домалювати деякі елементи, щоб він став виразніший.

Малювання на зволоженому папері. Зволожують аркуш паперу, потім швидко наносять малюнок пальцем чи пензликом, умоченим в акварельну фарбу.

Малювання жмаканням папером. М'який папір мнуть руками, вмочують у фарбу (тримаючи за кінчик) і притискають до аркуша, роблячи відбитки.

Малювання поролоною губкою. Вирізають з губки фігурні форми і приклеюють до використаних зубних щіток. Умочуючи губку в розведену фарбу (гуаш), роблять нею відбитки на папері. Так само можна робити відбитки з дрібних предметів ужитку (гудзиків, кришечок, тощо).

Малювання штампами з овочів. З картоплини, буряка, моркви тощо вирізають штампики.

Малювання свічкою. На аркуші паперу восковою свічкою роблять малюнок, потім накладають на нього фарбу поролоною губкою або пензликом. На фарбованому тлі проявляється білий малюнок, зроблений свічкою.

Ліплення з паперової маси. Газетний папір рвуть на дрібні клаптики, заливають борошняним клейстером (густоти сметани). Маси добре вимішують і ліплять. Коли виріб підсохне, поверхню згладжують і обклеюють серветками, змоченими у такому ж клейстері. Коли виріб остаточно висохне, його грун-

тують сумішню водоемульсії, зубного порошку, клею ПВА або «Бустилат» (1:1:1), розмальовують і у разі потреби лакують.

Ліплення із солоного тіста. Рецепт: одна склянка борошна, півсклянки солі, чверть або півсклянки води. Змішують борошно і сіль. Додають воду. Добре перемішують і замішують тісто, як на вареники. Потім додають фарбу або харчовий барвник і тримають у закритій посудині. Бажано починати роботу з білим тістом, а вже потім додавати основні кольори (похідні кольори діти шукають самі, змішуючи тісто різного забарвлення).

Ниткографія. Білий аркуш згинається навпіл, а потім розгинається. Вмочується нитка у фарбу, великим і вказівним пальцями береться нитка і знімається зайва фарба. Піднімають нитку над аркушем і опускають її на одну зі сторін так, щоб кінчик ниточки, що був у руці, звисав, згинають папір. Зверху на папір кладуть цупкий картон, однією рукою притискають роботу, а другою тягнуть за кінчик ниточки і розгортають папір. Уважно розглянути малюнок і домалювати уявлене фломастерами чи пензликом.

Техніка пластилінового живопису. Замість фарб використовуються шматочки кольорового пластиліну. У роботі передається не лише колір, але й об'єм.

Техніка виконання з клубочків. У кожної дитини клубочки кольорових ниток (по 3-4 клубочки різного кольору) або не прядена вовна (діти валяють клубочки різного розміру). Перед собою на клаптику тканини (бажано байкової) викладають клубки, щоб не падали і тримались на поверхні. Діти складають фігурки з клубочків. Восковими крейдами на папері намалювати такі клубочки, додаючи певні характерні елементи. Цікавим є композиція «Веселі чоловічки і клоуни танцюють у колі». У всіх дітей чоловічки виходять трохи різні, але вони добре об'єднуються в єдину композицію.

Буквиця. Дітям роздають великі букви українського алфавіту. Діти повинні всередині прикрасити букву гарним малюнком або малюнком, який починається на цю букву.

Для **колективної роботи** важливо спочатку приготувати великий аркуш паперу або картону А-1 або фанеру, ДВП (для композицій на горизонтальній площині).

Кожна дитина виконує свою індивідуальну роботу: листочок для дерева, пір'їнку для пташки, квітку для дерева життя або хатку для композиції «Українське село». Приклади колективної роботи:

1. Фрукти на блюді (готується коло з картону діаметром 60-70 см);
2. Овочі на кухонній дощечці (для групи дітей 15-20 осіб готується «дощечка» розміром 40-60 см).

У вступній бесіді з музичними, ритмічними, шумовими та іншими емоційними складниками намагались з дітьми уявити майбутню роботу і визначити кількість зусиль для створення справжнього дива — перетворення уявного

у дійсність. Після закінчення дитиною роботи. Необхідно об'єднати всі окремі роботи у єдину композицію. Для вертикальних композицій з паперу, природних матеріалів використовують двосторонній скотч, для горизонтальних — пластилін, клей ПВА.

Така колективна робота в кінці заняття може використовуватися у грі, при розучуванні таночка, хороводу, пісні.

Одну й ту ж саму колективну роботу можна використати різними нетрадиційними техніками:

- ✓ малювання на м'ятому папері;
- ✓ малювання тичком;
- ✓ монотипія;
- ✓ малювання пальчиками;
- ✓ колаж;
- ✓ малювання акварельними олівцями;
- ✓ рельєф, барельєф та інше.

У посібнику подаються рівневі завдання певної складності, тому пропонується використовувати їх у відповідності до вікових особливостей дітей. Весь нотний матеріал відповідає авторським ремаркам, і тому подається в оригінальному викладі, тому музичним керівникам пропонується транспонувати деякі пісні для виконання дітьми.

Матеріал посібника узагальнює власний педагогічний досвід авторів. Призначається для музичних керівників, вихователів, викладачів мистецьких гуртків, хореографів, хормейстерів.

Автори посібника мають надію, що ця збірка принесе радість не тільки дітям, а й вихователям, батькам, тобто тим людям, які безпосередньо виховують українську молодь.

З повагою, Єлизавета Плющик, Галина Ямчинська

